

ACC. N:R M. 15676:1-22.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Liquid Svensson, Farstorp*
Härad: *V. Göinge* Berättare: *olika personer, se uppt. bla-*
Socken: *Farstorp* Berättarens yrke: *dens bakside!*
Uppteckningsår: *1962* Född år i

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lokal - och personhistoria. s. 1-22.

*(foto a' sid. 2.)
my. sknas*

LUF 117

28/11-62

Skriv endast på denna sida.

LOKAL- OCH PERSONHISTORIA. L U F 117.

Äldre sägner och traditioner, d.v.s. från tider mera än 100 år tillbaka, är tyvärr numera ganska sällsynta i Farstorps socken. Det mesta tycks ha gått förlorat med den generation som gått bort för 30-50 år sedan. Sålunda tycks inga traditioner vara bevarade om kyrkan i gamla tider eller om bylivet före enskiftet. Däremot har jag påträffat några sägner om enstaka platser och händelser i gångna tider, och i det följande skall några sådana historier referas. Dels är jag själv den berättande, och dels låter jag sagesmännen berätta enligt tidigare gjorda uppteckningar.

Svärjarehålorna i Tofta.

I en liten skogsbacke mellan åkrarna i västra delen av Tofta by, alldeles intill vägen mot Tviggasjö, finns de i trakten allmänt kända "Svärjarehålorna". Det är cirka 20 stycken små hålor i markytan, liggande bredvid varandra i rad parallellt med vägen cirka 1 m från denna. Hålorna påminner om fotspår av mansstorlek, somliga något kortare och rundare, djupet är 3 - 6 cm. Avståndet mellan hålorna är 10 - 30 cm, somligan ligger tydligt i par två och två. I hålorna växer ingenting, medan markvegetationen i övrigt består av gräs, örter och mossor samt någon ljung. Även något längre in i backen finns enstaka liknande hålor, här nästan dolda av överhängande örter och ljung.

Två av Svärjarehålorna. Foto december 1958.
Marken är lätt snötäckt, vissna grässtrån och örter hänger delvis över de nakna hålorna.

2

Om Svärjarehålorna är följande gamla sägen allmänt känd, här återgiven som min moder (f. 1877, d. 1959) brukade berätta den:

"Det var en gång två bönder i Tofta, eller kanske var det en bonde i Tofta och en i Tviggasjö, som kivade om vem som ägde jorden. En gång hade den ene bonden lagt jord från sina egna ägor i sina träskor, och så stod han där och svor på att han stod på sin egen jord. Men eftersom han svor falskt började han sjunka ner i jorden, och sedan har de fotspåren aldrig kunnat utplånas. De har också kallats "Menedarespåren". Folk har försökt att flåhacka där och odla upp jorden, men hålorna har uppstått igen sedan man slutat odla. En av dem som försökt hacka upp hålorna blev vrickad till förståndet efteråt."

Josef Nilsson, Slättaröd, Bjärnum, (f. i Tviggasjö 1880) har berättat:

"Ägarna av Tofta och Tviggasjö gårdar kivades en gång för länge sedan om rågången dem emellan. De stod där och trättes och så svor de båda på att

jorden var deras. Men den ene hade tagit jord med sig i träskorna hemifrån och svor därför falskt. Med detsamma började han sjunka ner i jorden, och genom att han flyttade sig åt sidan så har de många hålorna uppkommit. Min far, som var född 1850, sade att hålorna hade varit likadana så länge han mindes dem."

I ungefär dessa versioner har sägnen länge varit allmänt känd i socknen. Till sägnens spridning under senare tid har även litteraturen bidragit. Min mor har många gånger berättat, att hon i sin ungdom läst en bok från sockenbiblioteket, vari "menedarespären" stod omtalade; boken har sedermera försvunnit från biblioteket. Även andra äldre personer har berättat att de läst boken, men vad det varit för en bok har jag inte kunnat få reda på.

Sägnen tycks vara mycket gammal. Det råder knappast något tvivel om att det är denna sägen och dessa hålor som omnämns i Lovens DE GOTHUNGIA 1745. Jag citerar Martin P:n Nilssons översättning i V.Göinge hemb.f.årsskrift 1961:

"I Farstorp socken vid Twiggasiö visa två gropar ett märkvärdigt underverk. Låt vara att man om dagen fyller dem med sand och småsten, rensas de likväl genst om natten. För övrigt äro dess gropar heliga och kunna icke överväxas av gräs eller lätt fyllas av regnvatten. Orsaken är en mened, som en ofrom bonde begått. Liknande sägner av detta slag löpa omkring, så att jag icke håller det för lönt att noggrannare undersöka själva platsen."

Det kan vidare nämnas, att ägobeskrivningen till Tofta bys enskifteskarta 1820 har benämningen "Svärjeåker" på den lilla åker, som då låg nära intill platsen ifråga. - Även detta ett bevis för sägnens ålder.

Vad ligger då bakom denna gamla sägen och det märkliga faktum, att hålorna finns kvar än i dag? Under de nära 40 år jag själv kan minnas har hålorna inte ändrats nämnvärt, möjligen kan några av dem ha blivit något mindre och rundare till formen. När det gäller äldre personers minne av hålorna förr och nu går uppgifterna något isär. Somliga säger att hålorna inte har ändrats, medan andra tycker att de var något tydligare förr. Somliga besökare tror att ortsbefolkningen systematiskt rensar hålorna varje år och därmed håller vegetationen borta. Men detta vill ingen kännas vid och det tror heller ingen i orten på. Visserligen har jag själv sett flera gånger att besökare krefsat löv ur hålorna och även lagt grus i somliga av dem. Men som sagt, något ständigt och systematiskt underhållande av hålorna nu eller under gångna generationer tror jag inte har skett. Det tycks helt enkelt inte kunna växa någonting i dem, vad det nu beror på. Jag medger att det kan låta märkligt, men jag bara konstaterar faktum!

Beträffande gränstvist-sägens eventuella verklighetsunderlag kan nämnas att backen med hålorna ligger på byns urgamla inägomark cirka 120 m från Tviggasjö rågång. Denna rågång anges vid enskiftena i båda byarna 1820 resp. 1823 ha gammal ostridig hävd. Det förefaller mindre troligt att platsen kan ha varit tvistig de båda byarna emellan, eftersom den ligger så nära in på Tofta bys gamla centrum. Däremot kan ju mycket väl ett par bönder i Tofta en gång ha kivat om ägolotternas lägen här.

"Trolla-körka" i Gammalstorp.

Uppe i skogen på hemmansdelen Gammalstorp 1⁵⁴, eller Rullebackens skog som den vanliga benämningen är, ligger en stor, sönderklyftad stenklippa, som sedan gammalt kallats "Trolla-körka" eller "Trölle-körka". Det är en samling stenblock, de största cirka 4 m höga, som ligger hopade på och intill varandra på toppen av en liten kulle i skogen. Mellan och under stenblocken finns klyftor och gångar, vari rävar och grävlingar ofta har gryt.

Min mor berättade att de gamla hade för sig att troll en gång bott i "Trolla-körka", och därför har klippan fått sitt namn. En gång hade trollen försökt kasta en sten mot Farstorps kyrka för att krossa denna, men stenen orkade inte fram utan föll ner strax innan, och där ligger den ännu.

Under min egen skoltid för 30-35 år sedan gick vår bys skolväg till Rullebackens skola fram bara ett par hundra meter från "Trolla-körka". Ibland smög vi skolbarn oss fram till stenklippan, och det var inte utan en viss rysning vi spanade ner i dess klyftor och mörka gångar. Inte var vi precis rädda för några troll men däremot för grävlingar, som vi visste hade sina gryt här.

Det kan nämnas, att 1828 års lantmäterikarta över Rullebackens ägor (Farstorp sn akt 42 i Krist.Lantmäterikontor) har benämningen "Trolla backar" för området ifråga.

Hallabjär.

I ett hörn av rågången mellan Kälkarp och Luhr ligger stenblockskullen Hallabjär, en flyttblocksansamling av liknande slag som "Trolle-körka", men med delvis större och djupare liggande stenar. Också här finns klyftor och gångar mellan och under stenarna. Hallabjär är ett gammalt gränsmärke, omnämnt redan på 1600-talet.

Om Hallabjär har följande uppteckning gjorts:

Bernhard Svensson: (f. i Kälkarp 1886)

"I min ungdom betraktades alltid Hallabjär med stor respekt. De gamla kallade också klippblocken för Trollasten, och de talade om att troll eller grottmänniskor förr i världen hade bott där i grottorna bland blocken. Långt inne i den djupaste gången skulle finnas en järndörr, sades det. Gamle Per Lindkvist i Luhr sade sig ha krupit så långt in att han såg dörren. Också jag har krupit där inne liksom andra av de modägaste pojkarna, men inte såg vi någon järndörr inte. - De gamla sade också att trollen hade haft sin samlingsplats ovanpå Hallabjärs klippblock. Den stora, flata stenen kallades dansstenen eller offerstenen, och de omkringliggande högre stenarna skall ha varit sittplatser för trollen och deras hövding då de samlades till rådslag."

Traditioner från Gammalstorps gård.

Från 1600-talets mitt till år 1827 var Gammalstorp socknens största och förnämsta gård, ägd och bebodd av ståndspersoner: länsmän, lantmätare, kronofogdar, adelsmän m.fl. Sedan Gammalstorp år 1825 övergick i bonde-ägo, påbörjades snart gårdens styckning, men själva huvudgården förblev ännu en lång tid relativt stor och betydande. Efter 1910 är Gammalstorp socknens mest ägosplittrade by.

Märkligt nog har mycket få traditioner från Gammalstorps gamla storhetstid levt kvar fram till nuvarande generation. Mest är det allmänna föreställningar om spökerier på gårdsplatsen och i den närbelägna "Linnebacken". En rå episod tycks dock ha etsat sig fast i allmogens medvetande under generationer och är fortfarande känd av flera äldre personer. På följande sidor meddelas några sådana traditionsuppteckningar.

Först några ord om ett ordstäv, som jag många gånger hört min mor säga: "Snål som berkens (barkens) katt". Om ursprunget eller meningen visste hon ingenting. På förfrågan har såväl Per Bengtsson och Martin Johansson (se vidare följande sidor i uppteckningarna) omtalat, att de ofta hört ordstävet, men inte heller de visste något om ursprunget eller meningen. - Jag gissar att uttrycket "berken" (eller "barken") möjligen kan syfta på den gamle adelsmannen Fredrik Berch, som i 30 års tid (död 1802) bodde på Gammalstorp. Förmodligen har allmogen uttalat hans namn Berk eller möjligen Bark.

Per Bengtsson: (f. i Hörröd 1884, nära släkt med Gammalstorps-ägarna Per Bengtsson och Nils Persson tidsperioden 1836-1909)

"Det sades förr att det spökade i Linnebacken, många såg spöken där. Det sades också vara något mystiskt med bränneribacken vid gården. Det skulle vara någon slags förbannelse fästad vid backen. Ingenting som byggdes där fick stå kvar länge utan skulle bränna, sade folk. Och faktiskt brann ju också bränneriet två gånger, och de nya ladugårdslängorna som byggdes i backen omkring år 1900 brann också snart ner.

De gamla berättade att en av de forna ägarna av Gammalstorpsgården var så grym att han flådde en levande kalv, detta bara för att visa folket hur grym han var.

Några andra sägner från gammal tid om Gammalstorp har jag inte hört.

Martin Johansson (f. 1874 i Gammalstorp):

"Jag har arbetat mycket på Gammalstorpsgården hos Nils Persson, först som 'vajtepåg' och sedan som bränneridräng. Vi var mycket folk där på den tiden, minst 5 drängar året runt, och på sommaren var vi många flera.

De gamle sade att det hade spökat så mycket på gården. De talade om att den siste storgubben inte vågade bo på gården för alla spökeriernas skull. Också sen var det många som såg spöken och bloss. Det berättades någonting förskräckligt om en av de gamla herremännen, hade jag varit med på den tiden så vet jag inte vad jag hade gjort med honom. Han var så rå att han flådde en levande kalv och släppte den lös. Och det gjorde han bara för att sätta skräck i folket.

Det talades också om att när det fina herrskapet skulle stiga ur sin vagn och gå in, lade tjänstefolket ut mattor på gårdsplanen fram till trappan."

Agnes Nilsson : (f. omkr. 1886, uppvuxen i Gammelstorp)

"Min far var torpare under Gammelstorpsgården, och samtidigt var han bränneridräng på gården.

Det sades allmänt att det spökade på Gammelstorp förr i världen. Det skall ha varit en av de gamla storgubbarna som sågs gå och leda en kalv. Han hade varit så rå att han hade flått en levande kalv, sade folk."

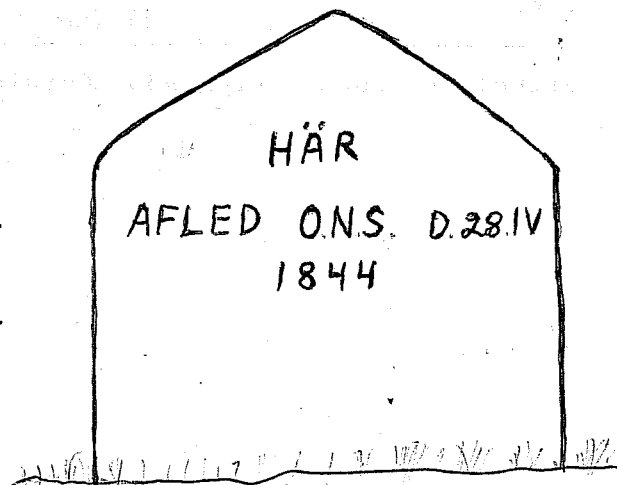
Minnesstenen i Gammalstorp.

Uppe i den s.k. Bränneribacken i Gammalstorp, cirka 100 m öster om Lennart Tuveasons gårdsplats - där förr den stora Gammalstorpsgården låg, står en rest sten med inskription, avtecknad här bredvid.

Stenen är en slåthuggen gråstenshäll med väl bearbetade kanter, höjden är cirka 1 m. Nära intill stenen står en ganska stor lind.

Stenen är rest till minne av Ola Nilsson, som avled på denna plats den 28 april 1844. Ola Nilsson var svärfar till dåvarande ägaren av Gammalstorps gård Per Bengtsson, och han hade då sedan två år tillbaka bott på gården hos dottern och svärsonen. Förut hade han varit bonde i Vivarp, Hästveda.

Det är inte många nutida sockenbor som känner till stenens existens, och endast en och annan äldre person vet något att berätta om den händelse stenen minner om. På följande sidor refereras två av de utförligaste traditionerna härom.

Per Bengtsson : (f. i Hörröd 1884)

"Stenen i Gammalstorp är rest till minne av Ola Nilsson, som var min fars morfar. Ola Nilsson hade länge Vivarps-gården, som var en rätt stor gård. Dottern Hanna gifte sig som 16-åring med Per Bengtsson, som var född i Boarp, Hästveda, och de övertog Gammalstorps-gården när de gifte sig 1838. Vivarpsbonden flyttade sen med till Gammalstorp där han bodde som undantagsman hos dottern och svärsonen. När han en dag var uppe i backen vid gården och "la svinapod" (jämnade marken där svinen bökat) drabbades han där av döden, och blev hittad där av gårdsfolket. Sedan reste Per Bengtsson minnesstenen i backen och planterade fyra lindar omkring den. Alla fyra lindarna stod där i min barndom, men nu är bara en kvar.

Per Bengtsson i Gammalstorp, min farfar, blev med tiden en mycket aktad och betrodd man, som hade massor av allehanda uppdrag. Bl.a. var han häradshövding. Han var mycket kyrksam av sig och hjälpsam mot de fattiga. Ingen fattig fick gå från gården förrän han fått mat eller blivit hjälpt på annat vis."

Gustaf Cederholm : (f. omkr. 1875, uppvuxen i Gammelstorp)

"Gamle Per Bengtsson i Gammelstorp tjänte i sin ungdom hos prosten Herslow i Hästveda och kallades då "Prästa-Pären". Han gifte sig med den endast 16-åriga Hanna Olasdotter i Vivarp, och enligt traditionen var det hennes fader Ola Nilsson som friade för sin dotter. Vivarpsbonden köpte och gav dem Gammelstorpsgården som hemgift.

På gamla dagar bodde Vivarpsbonden Ola Nilsson hos dottern och svärsonen i Gammelstorp. Där blev han död när han en dag sysslade med att "lägga svinapod" uppe i backen intill gården. På dödsplatsen restes sedan en minnessten, kring vilken planterades fyra lindar.

Enligt traditionen var den gamle Vivarpsbonden en "läsare" och gick under benämningen "kolportören". Det sista man hörde av honom den dagen han dog, var att han gick och sjöng på den gamla psalmen: När min sista stund månd vara uppehåll mig med din hand."

Upptecknarens anmärkning: Vivarpsbonden Ola Nilsson var "herrnhutare".
Se NEWMAN: NORDSKÅNSKA VÄCKELSERÖRELSER UNDER 1800-TALET, sid. 170 f., 177, 208.

"Påsta-pågarna" i Piparp.

Albin Adolfsson, Piparp: (f. i Piparp 1886, d. 1960)

"Vid en av de gamla torpruinerna i Piparp nära Tottarps rågång fåns i min barndom kvar två mycket stora päronträd. I detta torps skall för mycket länge sedan ha bott ett par bröder, som kallades "Påsta-pågarna" därför att de hade varit med om ett postrån en gång. Bröderna var illa sedda i orten. Piparps bönder, som gärna ville vara dem kvitt, samlade en natt samman ris och bråte, som de lade framför stugans dörr och satte eld på, i avsikt att bränna Påsta-pågarna inne. Det lyckades inte, utan bröderna klarade sig. Men en vecka senare brann Piparps bondgårdar ner en natt. Det var Påsta-pågarnas hämnd."

Upptecknarens anmärkning: Två torp fanns i det angivna området under större delen av 1700-talet. Sägnsens uppgifter har emellertid inte kunnat dokumentariskt bestyrkas.

Sägen om Digerdöden.

Nelly Berglund, f. Månsson : (f. i Hörröd 1872, d. i Tofta 1955)

"Mina föräldrar var torpare i Hörröd, men min mor tillhörde en av byns gamla bondesläkter. Min morbror var de siste av sin släkt som ägde gården nr 1 i Hörröd, men han blev utfattig och fick lämna gården. Den hade då varit i släkten sedan Digerdöden.

De gamla i Hörröd berättade att Digerdöden gjorde slut på hela Hörröds befolkning sånär som på en eller två människor. En gammal kvinna följde alla liken till "Smea-ledet", men själv överlevde hon Digerdöden.

Om detta och om mycket annat gammalt visste min bror August att berätta. Han hade särskilt lagt sådant på minnet. Men han är död för många år sedan."

Thilda Persson : (F. i Skeröd 1875, d.omkr. 1954)

"Min svåger August Månsson, som var född i Hörröd och var bror till Nelly Berglund, brukade berätta många gamla sägner från Hörröd och andra byar. Jag minns särskilt hur han berättade om Digerdöden. Nästan hela Hörröds befolkning dog ut då, sade han. De döda bars på bårar till kyrkogården i Farstorp. Likbärarna brukade få stanna och vila sig vid Linnebacken i Gammalstorp."

Historien om Jöns Sjöberg.

Nils Stjernkvist : (f. i Långaröd 1873, d. 1962)

"Min mormor Elna var dotter till skogvaktare Jöns Sjöberg i Hörröd. Sjöberg var född i Pinkatorpet, hans far hette Nils Pink och var ryttare. När Sjöberg i sin ungdom var med på en fältmanöver blev han uppmärksam av Skytte på Bäckaskog, som tog honom i sin tjänst. Sjöberg var en rask yngling och skötte sig bra på Bäckaskog, där han stannade i många år. Han blev taffeltäckare och kalfaktor där, och han hade många gånger serverat de kungliga och även jagat samman med dem.

Senare fick Sjöberg plats som "hejdriare" (hejderidare) och var nu tillsyningsman för kronans ekeskog. Men efter en tid blev han trött av att fara omkring så mycket och blev istället kronoskogvaktare, för det var inte så ansträngande. Han gifte sig med en flicka från Matberga, Nilla, och bosatte sig i Hörröd i ett torp. Familjen fick tre flickor, därav min mormor Elna. I Hörröd bodde Jöns Sjöberg till sin död.

Sjöberg begravdes på Farstorps kyrkogård i hörnet mellan koret och Nykyrkan. Denna plats hade han själv bestämt för att mina ben skall få vara i fred. Han hade också bestämt att kistan skulle vara gul. Vid begravningen kom en fin herre från Bäckaskog och fäste på kistan en silverplåt med inskription som en hedersbevisning från hans gamla herrskap. - Allt detta har hans dotter Elna berättat för de sina."

(Jöns Sjöberg var född 1759, död 1833.)

Karl XV på fältmanöver i Farstorp.

Nils Stjernkvist : (se föregående sida)

"Karl XV gästade Farstorp under en fältmanöver, den sista han var med på. Det berättades att kungen satt en stund på trappstenen till Prästakammaren i Annexgården, han hade också suttit under trädet vid vägskälet mitt i byn.

Under fältmanövern gick Sparrarpa-Jens och min morfar Långare-Jens förbi Matberga by. Utmed vägen satt kungen och en hop officerare. Kungen frågade de båda bönderna vad detta var för en by. 'Det är Matberga' svarade de. 'Om detta är Matberga var finns då drickberga', frågade kungen. 'Jo det är strax här borta och det heter Vannås', svarade de båda Jensarna. 'I stugan Vannås i Matberga var ju på den tiden affär och brännvinsutskänkning."

Om kloka gubbar och "laua konster".

Nils Tufvesson : (f. i Gammalstorp 1868, d. därstädes 1959)

"Fresko doktor kallades en klok gubbe förr i tiden. Han var bonde på en gård i Norra Fredskog, men han blev tokig och tog livet av sig. Den dagen hade han varit i Hästveda hos prästen. När han på återvägen kom till Gammalstorp, vred han av mot hörrödshållet, och där hängde han sig i en gärdesstaver.

Min morfar var mycket bekant med Fresko doktor. Denne ville lära morfar av sina "laua konster", men morfar ville inte lära sådant. Fresko doktor skrev ändå tre hemliga lappar åt honom med sådan kunskap som han tyckte morfar kunde ha särskild nytta av. De tre lapparna förvarades i en låda i skåpet i stugan, och ingen fick läsa dem. En gång när jag var liten och var hos morfar fick jag fatt i lapparna. Men morfar ryckte dem från mig och sa att det var alls ingenting för mig att läsa.

En gång var Per Jönsson på granngården ute och laddade borrhål med krut på sin åker. Flink, som var gift med min moster, var ensam inne i stugan, och han fick just då fatt på de tre lapparna och läste dem. De handlade om hur man kunde stanna blod, stanna skott och stanna eld. Just i detsamma skulle Per Jönsson spränga sina stenar, men inte ett skott brann av utan alla borrhålen fick borraras upp igen.

Lapparna försvann troligen tillsammans med en massa gamla papper i en byrå, som senare såldes på auktion.

Gamle Lindahl i N.Fredskog kunde mer än andra, och det hade han lärt av Fresko doktor. Han kunde samla ormar genom att slå en pinne i jorden. Ormarna kom då krypande samman och lade huvudet på pinnen. En gång var Lindahl och höstade till Mannes i Fredskog. Höstefolket kivade med honom och sa att inte kunde han mer än andra. Då slog Lindahl en pinne i jorden och kallade på ormarna, och genast kom en orm och lade huvudet på pinnen. 'Fy för rack-singen' sa Manne.

Lindahl kunde också stanna blod. En gång när två gubbar i Bubbarp varit i slagsmål blev den ene illa skuren i ansiktet. Doktorn var där och lade förband, men förbandet lossnade och det började blöda mycket. Då körde drängen med fart till Lindahl. Denne sa till drängen att han inte behövde ha så brått, för blodet har redan stannat. Och det hade det också.

En gång skjutsade jag Lindahl och Bengta till Hässleholm. När vi höll vid en affär kom hästen i sken. Nu blir det illa, tänkte jag. Men Lindahl skrek på hästen och denne stannade genast."

Upptecknarens anmärkning: "Fresko doktor" torde vara identisk med Nils Bengtsson, f. 1800 i N.Fredskog, var bonde på föräldragården en kort tid, död 6/6 1838, "avhände sig livet i sinnessvaghet" enligt kyrkoboken.

Tiggare och fattighjon.

Nelly Svensson : (uppteckn. moder, f.1877, d.1959)

"Min mor, som var född i Olastorp 1838, berättade om det svåra nödåret 1868, det värsta hon kunde minnas. Då regnade det inte från sådden till skörden, och allt förtorkade i den förfärliga hettan. Potatisen "tväkullade sig", alltså bildade en ny omgång små knölar bortåt hösten, inte större än nötter. Det året kom stora flockar tiggare vandrande förbi på väg från Småland till Skånes slättbygd. Bönderna gav dem så mycket de kunde av sina knappa förråd, men inte var det så mycket var och en kunde få.

Min mor talade ofta om de fattigas kringgång på socknen, som hon mindes väl. Varje bonde skulle föda och logera dessa stackare under vissa dagar, allt efter hemmanets storlek. Somliga av hjonen kivades med de andra om vem "som var likast". Gärna brukade de tala om hur de haft det på den ena eller andra gården, hur maten var och så vidare. En gubbe talade om en gård där det var bra att vara, men en sak tyckte han inte om och det var att moran stod bredvid honom och sade varsågod när han åt, "För då fick en hinka sig ett glams och säga ja tack", sade han. Det var nog vanligast, menade mor, att dessa "kringgångshjon" blev rätt väl behandlade, för ingen ville råka ut för att bli utskämd i byn av dem.

Själv minns jag väl hur de fattiga utauktionerades på socknen. Far brukade alltid bevista "Tomasamödet", d.v.s. decemberstämman, och han tog sig ofta på att förse någon av de fattiga med mjöl för året. En gång "köpte" han en

"söjnapåg" för en billig årlig avgift. Nils Persson, som han hette, var en vuxen karl, stark och arbetsför men något bakom till förståndet. Det var det året då den beryktade "glimmingemördaren" efterspanades (1886). N. P. var så rädd för den lösgående mördaren, att han stöttade drängkammardörren invändigt och hade yxa och knölpåk vid sängen.

Många original och tiggare gick runt i gårdarna under min barndom, och ändå flera berättade min mor om. "Jeda-Månsen" var en av dem. En gång fick han filbunke av mor. "Dä va tyty dä", sa han. Han brukade gå omkring i lång vit rock och han gick alltid med händerna på ryggen.

Per Hensjö var ett annat tiggareoriginal. Han sade sig vara född i Hyngarp, Vittsjö. På sina tiggarfärder var han alltid mycket slarvigt klädd. På en fråga varför han inte kunde kläda sig litet bättre svarade han: "En ä väl inte dummer i åtta dar heller, så en skulle klä se fin när en ska gå och tigga". Han brukade sitta och sjunga ett särskilt slags abc för barnen. Han sjöng med entonig röst: "a säger a, b säger b, c säger c, abc", och så vidare i den stilen alfabetet igenom. Det talades om att han en gång gömt pengar i ett stengärde i Olastorp, men gömstället var allt för bra och han kunde aldrig hitta pengarna igen.

"Ragnackan" kallades en tiggarkvinna, hennes riktiga namn känner jag inte. Hon hade rak hållning och var barsk i tonen. När hon var ute för att tigga ull, sa hon i barsk ton: "Jag ska be om en allmosa to".

"Greusla" var ett annat fattighjon. Hon fick sin död en mörk natt i en mosse i Hörröd, där hon föll i en grop. Ett kors restes sedan i mossen.